

دانشگاه شهید بهشتی

مشخصات کلی، برنامه درسی و

سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد

در رشته روانشناسی خانواده درمانی

مصوب جلسه شورای دانشگاه مورخ ۸۴/۳/۲۵

این برنامه براساس مصوبه جلسه ۴۹۶ مورخ ۸۲/۱۰/۱۳ شورای گسترش آموزش عالی
مبنی بر ضرورت ایجاد رشته روانشناسی خانواده درمانی در دانشگاه شهید بهشتی و
مطابق مواد آیین نامه واگذاری اختیار برنامه ریزی درسی به دانشگاهها توسط اعضای هیأت
علمی گروه روانشناسی تهیه و تنظیم و در جلسه مورخ ۸۴/۳/۲۵ شورای دانشگاه
به تصویب رسید.

مصوبه شورای دانشگاه مورخ ۸۴/۳/۲۵ در خصوص برنامه درسی
رشته روانشناسی خانواده درمانی دوره کارشناسی ارشد

برنامه درسی رشته روانشناسی خانواده درمانی در دوره کارشناسی ارشد
که توسط هیأت علمی گروه آموزشی روانشناسی تهیه و تدوین شده بود با
اکثریت آراء به تصویب رسید.
این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.*

* هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای دانشگاه برسد

رای صادره جلسه مورخ ۸۴/۳/۲۵ شورای دانشگاه در مورد برنامه درسی رشته
روانشناسی خانواده درمانی در دوره کارشناسی ارشد صحیح است به واحدهای ذیربط
ابلاغ شود.

هادی ندیمی
رئیس دانشگاه

بسمه تعالی

طرح توجیهی و برنامه آموزشی

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته خانواده درمانی

صفحه	فهرست مندرجات:
۲	فصل اول: مشخصات کلی دوره
۳	تعریف رشته
۳	اهداف
۳	ضرورت و اهمیت تشکیل دوره
۴	طول دوره و شکل نظام
۵	خاستگاه برنامه
۵	اصول راهبردی
۵	ساختار دوره
۶	نقش و توانایی فارغ التحصیلان
۶	شرایط پذیرش دانشجو
۶	مواد امتحانی و ضرایب
۷	فصل دوم: فهرست دروس دوره
۸	فهرست دروس اجباری
۹	فهرست دروس اختیاری
۹	فهرست دروس پیشنهادی
۱۰	فصل سوم: سرفصل دروس

فصل اول

مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

خانواده درمانی

الف) تعریف رشته:

خانواده درمانی یکی از گرایشهای رشته روانشناسی بالینی است که به مطالعه و بررسی موارد ذیل می پردازد: ۱- ساختار و فرایند تحول خانواده.

- ۱- شناسایی علل و فرایند شکل گیری روابط ناهنجار و ناکارآمد بین زوجها و اعضای خانواده.
 - ۲- کاربرد الگوها و تکنیکهای خاص درمانی جهت حل مشکلات و تعارضهای درون خانواده.
 - ۳- کمک به افراد و خانواده ها برای کنترل آسیبهای روانی و رفتاری فرزندان و زوجین. و
 - ۴- تکنیکها یا روشهای یاری رسانی به خانواده هایی که واجد نیازهای ویژه هستند.
- کاربرد روشهای خانواده درمانی و ازدواج درمانی برای حل مشکلاتی که به طور خاص به مسایل ارتباطی (مانند والدین، فرزندان و زوجها) مربوط میشوند، مناسب است.
- بدین ترتیب دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی یکی از دوره های تخصصی روانشناسی است که در برگرنده آموزشهای نظری، کاربردی و کارورزی در اهم موضوع هایی است که در این رشته تعلیم داده می شود.

ب) اهداف:

- برنامه دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی با توجه به اهداف زیر تهیه و تدوین شده است:
- تربیت متخصص برای ارزیابی و شناخت مشکلات خانواده ها با استفاده از تفکر سیستمی
 - مطالعه و بررسی رفتار افراد در خانواده و ازدواج
 - کاربرد شیوه ها و تکنیکهای مختلف خانواده درمانی برای حل مشکلات در چارچوب مسایل روابط بین فردی و خانوادگی
 - تحقیقات پیشرفته در زمینه های مورد اشاره
- لازم به توضیح است که به منظور نیل به اهداف فوق الذکر، با گنجانیدن تعداد قابل توجهی واحدهای عملی بالینی در این دوره، زمینه و امکان تجربه گسترده و آموزش عملی دانشجویان فراهم شده است.

ج) ضرورت و اهمیت تشکیل دوره:

خانواده ابتدایی ترین و جهان شمول ترین سازمان و یا نهاد اجتماعی است و همین امر نشان میدهد که خانواده نقش و ارزش بقای بسیار مهمی را برای فرد و نوع انسان ایفا میکند. بدین ترتیب خانواده به عنوان یک نظام اجتماعی طبیعی، مهمترین نهاد اجتماعی محسوب شده و نقش بسیار اساسی و مهمی در فرایندهای اجتماعی و به ویژه در بهداشت روانی فرد و جامعه ایفا میکند. بسیاری از مشکلات روانی حاصل از تنشهای زندگی روزمره توسط یک خانواده سالم و بهنجار التیام یافته و جبران میشود، و در مقابل یک خانواده

نامتعادل و مشکل، سلامت روانی همه اعضای خود را با مشکل مواجه کرده و به مخاطره می اندازد. از این منظر می توان بدرستی ادعا کرد که خانواده یکی از عمده ترین منابع مشکلات بین فردی و درون فردی می باشد. به عنوان مثال ارزیابیها نشان میدهد که بیش از ۷۴۰٪ کل مراجعه کنندگان به کلینیکهای بهداشت روانی در آمریکا، مشکلات روابط زناشویی و خانوادگی حداقل بخشی

مشکل اصلی آنها بوده است. به همین جهت است که پاره ای رویکردهای روانشناختی معتقدند حتی شخصی ترین مسایل افراد را بایستی در چارچوب خانواده مورد ارزیابی و درمان قرار داد.

متأسفانه نهاد خانواده در سطح جهانی تحت تاثیر تحولات اجتماعی دهه های گذشته به طور مداوم با کاهش سطح تمایل به ازدواج، افزایش بسیار سریع آمار جدایی و طلاق و مآلا سست شدن ارکان اساسی این نهاد مهم اجتماعی به طور جدی مورد تهدید قرار گرفته است. این مساله و پیامدهای وسیع فردی و اجتماعی آن موجب جلب توجه روانشناسان و سایر متخصصان علوم روانشناختی به حل مسایل و مشکلات روابط زوجین و اعضای خانواده گردید و بتدریج به شکل گیری حوزه های جدیدی مانند خانواده درمانی، مشاوره ازدواج و مشاوره خانواده منجر شد.

در ایران نیز همراه با تحولات و تغییرات گسترده، سریع و پیچیده اجتماعی در سالهای اخیر، نهاد خانواده به شکل بسیار نگران کننده و فزاینده مورد تهدید قرار گرفته است. بارزترین نمود این مشکل را میتوان در افزایش پرشتاب آمار طلاق طی سالهای اخیر مشاهده کرد. آمارهای رسمی حاکی است که تعداد کل وقایع طلاق در سالهای ۱۳۷۸، ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ نسبت به سالهای قبل از آن به ترتیب ۷٪، ۱۱٪ و ۱۴٪ افزایش یافته است. طبق آمارهای ارائه شده مراجع رسمی کشور در سال ۱۳۸۰ در تهران از هر ۴ ازدواج یک ازدواج و در شهرستانها از هر ۷ ازدواج یک ازدواج به طلاق منجر می شود. البته این همه جدای از زوجهایی است که از یکدیگر جدا شده اند و نیز بسیاری از خانواده هایی که علیرغم مشکلات درونی به زندگی مشترک ادامه میدهند.

اگر بپذیریم که بیش از ۹۰٪ افراد جامعه به هر حال ازدواج میکنند، و باز هم اگر بپذیریم که حداقل ۳۰٪ این گروه نیازمند دریافت اقدامات و مداخله های درمانی برای تصحیح روابط ناسالم و بیمارگونه درون خانواده میباشند نیاز کشور به تربیت متخصصینی که به طور خاص برای روبرو شدن با این گونه مشکلات تربیت و تجهیز شده اند به خوبی نمایان خواهد شد. این در حالی است که متأسفانه در ایران هیچگونه آموزش تخصصی در این زمینه وجود ندارد.

شناخت علمی خانواده، مسائل و مشکلات آن و شناسایی راهبردهای علمی در جهت جلوگیری از روند تهدید و کنترل آن، وظیفه بسیار مهمی است که تضمین کننده کاهش مشکلات فردی و اجتماعی و مآلا سلامت و سعادت فرد و جامعه خواهد بود. بدیهی است که علوم روانشناختی - همگام با سایر رشته های علمی مرتبط - بایستی کمک کنند که این نهاد بسیار مهم اجتماعی کارکردی درست و موثر داشته باشد.

در این راستا دایر کردن رشته خانواده درمانی می تواند ضمن تجهیز متخصصین علوم روانشناختی به الگوها و شیوه های موثر کار با خانواده، زمینه ارایه خدمات تخصصی و علمی به خانواده ها و اصلاح و بهبود سطح کارکرد آنها را فراهم نماید.

د) طول دوره و شکل نظام:

متوسط طول دوره رشته روانشناسی خانواده درمانی ۲ سال است و کلیه دروس آن در ۴ نیمسال برنامه ریزی شده است. دروس این رشته به صورت واحدی ارائه می شود و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی می باشد.

ه) خاستگاه برنامه آموزشی:

برنامه آموزشی کارشناسی ارشد خانواده درمانی با توجه به برنامه های آموزشی دانشگاهها و مراکز معتبر علمی دنیا نظیر دانشگاههای لندن و بوستون و نیز براساس الویت پاسخگویی به نیازها و شرایط فرهنگی جامعه ایرانی تهیه و تدوین شده است.

و) اصول راهبردی دوره:

اصول زیر سرلوحه برنامه ریزی درسی دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی قرار گرفته است:
اصل اول: تربیت درمانگر و محقق یعنی دانش آموختگان بایستی صلاحیتهای لازم جهت انجام فعالیتهای بالینی و تحقیقی در حیطه خانواده درمانی را به دست آورند.

اصل دوم: آموزشهای بالینی و تحقیقی از طریق کارورزی در کلینیکها، مراکز مشاوره، مراکز آموزش خانواده و مراکز گاههای آموزشی انتقال یافته و قوام می یابد.

اصل سوم: آموزش و رعایت اصول اخلاقی و ابعاد فرهنگی در کار با خانواده ها.

اصل چهارم: تاکید بر نیازهای روز جامعه و استفاده از یافته های ایرانی در فرایند آموزش دانشجویان.

اصل پنجم: الویت دادن به پیشگیری و تمرکز بر بهداشت خانواده.

اصل ششم: آموزش از طریق تعامل تنگاتنگ استاد - دانشجو، بدین معنی که دانشجو به عنوان دستیار استاد فعالیت می کند و در میدان عمل دانش و مهارت های بالینی و تحقیقی خویش را ارتقاء می بخشد.

ز) ساختار دوره:

با توجه به ماهیت کاربردی دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی و لزوم کسب تجربه تا سرحد نبل به آمادگی کافی برای شناخت و تشخیص مشکل، انتخاب درست شیوه های مداخله، و به کار بستن مستقل و موفقیت آمیز فنون و تکنیکهای مداخله و درمان با مراجعین، فراهم کردن امکان کسب تجربه و آموزشهای عملی از طریق کارورزی برای دانشجویان این دوره، ضرورتی حیاتی و اجتناب ناپذیر است. به منظور پاسخ به این نیاز، تعدادی واحدهای عملی بالینی در برنامه آموزشی این دوره گنجانیده شده است. بنابراین در دوره کارشناسی ارشد (نابپوسته) خانواده درمانی ۳۲ واحد اجباری در نظر گرفته شده است که در قالب ۱۶ واحد نظری، ۱۲ واحد عملی بالینی و ۴ واحد عملی پژوهشی (پایان نامه) ارایه می شود (برای اطلاع بیشتر به فصل دوم مراجعه کنید). هر واحد عملی بالینی معادل ۴ ساعت کارورزی در کلینیکها، مراکز مشاوره، مراکز آموزش خانواده، بیمارستانها و دادگاههای خانواده است که زیر نظر استاد درس و در ارتباط مستقیم با مورد (CASE) اجرا می شود. بدین ترتیب طی این دوره هر یک از دانشجویان جمعا ۸۱۶ ساعت کارورزی خواهند داشت. لازم به ذکر است که با توجه به ماهیت بین رشته ای این دوره آموزشی و به منظور هم سطح کردن پذیرفته شدگان، تعداد ۱۴ واحد پیشنهادی در نظر گرفته شده است که به دانشجویانی که در مقطع کارشناسی این دروس را گذرانیده اند پیشنهاد خواهد شد. مسئولیت معادل سازی واحدها با پژوهشکده خانواده می باشد. لیست دروس پیشنهادی در فصل دوم آمده است.

تعداد و نوع واحدهای درسی

نوع واحد	تعداد واحد
اجباری	۲۶
اختیاری	۲
پایان نامه	۴

معاونت تحصیلات تکمیلی
کد (۲۰۰)

ح) نقش و توانایی فارغ‌التحصیلان:

دانشجوی فارغ‌التحصیل رشته خانواده‌درمانی قادر خواهد بود مشکلات خانواده‌ها را تشخیص و ارزیابی نماید و همچنین شیوه‌ها و تکنیک‌های مختلف خانواده‌درمانی را برای حل مشکلات روابط بین فردی و خانوادگی به کار بندد.

خ) شرایط پذیرش دانشجو در دوره کارشناسی ارشد خانواده‌درمانی:

داوطلبان ورود به دوره کارشناسی ارشد خانواده‌درمانی بایستی از شرایط زیر برخوردار باشند:

- دارا بودن دانشنامه کارشناسی (لیسانس) در یکی از رشته‌های روانشناسی، مشاوره یا مددکاری اجتماعی از مراکز آموزش عالی ایران یا معادل آن از کشورهای دیگر به تأیید مراجع ذیصلاح
- پذیرفته شدن در امتحان ورودی و گزینش دانشجو
- پذیرفته شدن در مصاحبه علمی دانشگاه. (لازم به توضیح است که در مصاحبه علمی دانش روانشناختی، توانایی (توان) و توانایی (توانایی) با هم تفاوت دارند.
- توان ابراز خویش و سطح زبان انگلیسی متقاضی مورد بررسی و ارزیابی قرار خواهد گرفت).
- تحصیل در دوره به صورت تمام وقت می باشد.

چ) مواد امتحانی و ضرایب:

موضوعاتی که در پذیرش دانشجویان این دوره مورد آزمون قرار می گیرد و ضرایب مربوط به هر عنوان در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۱: مواد امتحانی و ضرایب آنها

ردیف	عنوان	ضریب
۱	روانشناسی عمومی	۱
۲	آسیب شناسی روانی	۲
۳	روانشناسی رشد	۲
۴	متون روانشناسی بالینی به زبان انگلیسی	۳
۵	روانشناسی بالینی	۳
۶	اصول و روشهای درمان	۳
۷	آمار توصیفی و استنباطی	۲
۸	روش تحقیق	۲
۹	بهداشت روانی	۱
۱۰	آزمونهای شناختی و عاطفی	۱
۱۱	مشاوره خانواده	۲
۱۲	بویایی گروه	۱

فصل دوم

لیست دروس دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

خانواده درمانی

جدول ۲: فهرست دروس اجباری دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی

شماره	عنوان درس	ساعات			تعداد واحد
		نظری	عملی	عملی بالینی	
۱	روانشناسی و آسیب شناسی خانواده	۳۲	-	-	۲
۲	نظریه سیستمها	۱۶	-	-	۱
۳	سنجش و اندازه گیری خانواده	۱۶	-	۶۴	۲
۴	حقوق خانواده در ایران	۱۶	-	۶۴	۲
۵	فرهنگ و خانواده	۱۶	-	-	۱
۶	نظریه های خانواده درمانی	۳۲	-	-	۲
۷	اصول و فنون خانواده درمانی	۱۶	-	-	۱
۸	آموزش والدین	۱۶	-	۶۴	۲
۹	مشاوره ازدواج	۱۶	-	۶۴	۲
۱۰	کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۱)	۱۶	-	-	۲
۱۱	کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۲)	-	-	-	۲
۱۲	زوج درمانی	۱۶	-	-	۲
۱۳	خانواده درمانی متمرکز بر مشکلات کودکان و نوجوانان	۱۶	-	۶۴	۲
۱۴	آسیب شناسی و درمان اختلالات جنسی	-	-	۶۴	۲
۱۵	گزارش مطالعات موردی (Case Report)	-	-	۶۴	۲
۱۶	پایان نامه	-	۱۳۶	-	۴
	جمع				۳۰

- هر واحد عملی بالینی معادل ۴ ساعت کارورزی در کلینیکها، مراکز خدمات مشاوره ای، مراکز آموزش خانواده، بیمارستانها و دادگاههای خانواده است که زیر نظر استاد درس انجام می گیرد.
- پیشنیازهای هر یک از دروس، در سرفصل دروس (فصل سوم) آمده است.

جدول ۳: فهرست دروس اختیاری دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی

شماره	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات		
			نظری	عملی	عملی بالینی
۱	خانواده درمانی برای مشکلات ساختاری و زمینه‌ای	۱	-	-	۶۸
۲	خانواده درمانی با خانواده‌های دارای عضو معنادار	۱	-	-	۶۸
۳	خانواده درمانی با خانواده‌های دارای بیمار مزمن	۱	-	-	۶۸
۴	خانواده درمانی با خانواده‌های سانحه دیده	۱	-	-	۶۸
جمع		۴			

- هر واحد عملی بالینی معادل ۴ ساعت کارورزی در کلینیکها، مراکز خدمات مشاوره ای، مراکز آموزش خانواده، بیمارستانها و دادگاههای خانواده است که زیر نظر استاد درس انجام می گیرد.
- هر دانشجو بایستی دو واحد از دروس جدول را انتخاب کند.

جدول ۴: فهرست دروس پیشنهادی دوره کارشناسی ارشد خانواده درمانی

شماره	عنوان درس	تعداد واحد	ساعات		
			نظری	عملی	عملی بالینی
۱	متون تخصصی خانواده درمانی به زبان انگلیسی	۲	۳۲		
۲	مددکاری اجتماعی خانواده	۲	۳۲		
۳	جامعه‌شناسی خانواده	۲	۳۲		
۴	آسیب شناسی روانی	۳	۴۸		
۵	روانشناسی بالینی	۳	۴۸		
۶	کاربرد کامپیوتر در تجزیه و تحلیل آماری و تحقیقات روانشناختی	۲	۱۶		
۷	اصول اخلاقی و حقوقی در کار با خانواده ها و کودکان	۱	۱۶		
۸	پویایی گروه	۱	۱۶		
۹	آمار استنباطی	۲	۳۲		
۱۰	روش تحقیق در روانشناسی بالینی	۲	۱۶	۳۲	

این دروس به دانشجویانی پیشنهاد می شود که در دوره تحصیلات کارشناسی خود این دروس را نگذرانیده باشند.

فصل سوم

سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد

خانواده درمانی

معاونت تحصیلات تکمیلی
کتاب (۲۰۰)

روانشناسی و آسیب شناسی خانواده

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف اصلی این درس آشنا کردن دانشجویان با جنبه های روانشناختی خانواده، فرایند تحول خانواده، مسایل و مشکلات عمده و شایعی که خانواده ها عموماً با آنها روبرو می شوند، می باشد.

سرفصل دروس: ۳۲ ساعت

این درس در دو بخش اصلی ارایه میشود:

الف) روانشناسی خانواده:

- نقش و ارزش روانشناختی خانواده
- فرد و خانواده
- کارکردهای خانواده
- شکل گیری و تحول خانواده (مراحل تحول خانواده و بررسی مسایل خاص هر دوره)
- عشق و دلبستگی
- انواع خانواده و ویژگیهای روانشناختی آنها (هسته ای / گسترده، مادر شاغل، پدر دور از خانه، شبه خانواده ...)

ب) مسایل و مشکلات خانواده ها:

- روابط با خویشاوندان (سببی و نسبی)،
- روابط با همشیران و آسیب شناسی روابط آنها
- تعارض و خشونت (سوء رفتار با فرزندان، سوء رفتار با همسر)
- ارتباط و مکالمه
- آسیب پذیری و انعطاف پذیری
- خانواده در وضعیت های پرخطر (اعتیاد، ازدواج مجدد، خشونت، فقر، معلولیت، بیماریهای مزمن، معلولیت های جسمی و ذهنی، سوگواری ...)
- ساختارهای مرضی در خانواده (طلاق، تک سرپرست، بی سرپرست، فرزندخواندگی ...)

برخی از منابع پیشنهادی:

- Nichols, W. C., Pace-Nichols, M. A., Becvar, D. S. & Napier, A. (2000). Handbook of family development and intervention. New York: Wiley.
- Milardo, R. M., Duck, S. (2000). Families as relationships. New York: Wiley.
- Carter, B., McGoldrick, M (1989). The changing family life cycle: A framework for family therapy. Boston: Allyn and Bacon.
- Frude, N. (1993). Understanding family problems. New York: Wiley.
- Reder, P., McClure, M. & Jolley, A. (2000). Family matters. London: Routledge.
- Walsh, F. (1993). Normal family processes. New York: Guilford.

نظریه سیستمها

تعداد واحد: ۱

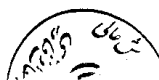
نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف اصلی این درس آشنا کردن دانشجویان با نظریه سیستمها و کاربرد نظریه سیستمها در مطالعات و تحقیقات خانواده و نظریه های سیستمی خانواده و خانواده درمانی می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت

- تاریخچه نظریه سیستمها
- اصول نظریه سیستمها
- سبیرتیک
- کاربرد نظریه سیستمها در خانواده
- نظریه های سیستمی خانواده
- نظریه ساختاری مینوچین
- میلان
- الگوی سرکامبلکس

برخی از منابع پیشنهادی:

- رضائیان، علی (۱۳۷۶). تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم. تهران: سمت.
- هیچینز، د. (۱۳۷۶). کاربرد اندیشه سیستمی. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- مینوچین (۱۳۷۵). خانواده و خانواده درمانی (ترجمه ثنائی). تهران: امیرکبیر.
- جونز (۱۳۷۸). درمان سیستمهای خانواده (ترجمه رضاعی و سهامی). تهران: ارجمند.

Nil, J. & Kniskern, D. (1982). From psyche to system. New York: Guilford.

Nichols, M. (1987). The Self in the system: Expanding the limits of family therapy. New York: Brunner-Mazel.

سنجش و اندازه گیری خانواده

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف این واحد درسی آشنا کردن دانشجویان با روشهای مختلف سنجش و اندازه گیری در موضوعات مختلف مربوط به خانواده و توانایی کاربرد درست آنها می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- روشهای مشاهده ای در سنجش و ارزیابی
- روشهای خودگزارش دهی در سنجش و ارزیابی
- سنجش و ارزیابی ساختارهای خانواده
- سنجش و ارزیابی کنش وری خانواده
- سنجش و ارزیابی روابط زناشویی
- سنجش و ارزیابی روابط والد - کودک

برخی از منابع پیشنهادی:

Fredman, N., Sherman, R. (1987). Handbook of measurements for marriage and family therapy. New York: Brunner/Mazel.

Grotevant, H. D.; Carlson, C. I. (1998). Family assessment: A guide to methods and measures. New York: Guilford.

Wilkinson, I. (1998). Child and family assessment. London: Rutledge.

نظریه های خانواده درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف این واحد درسی بررسی و آشنا کردن دانشجویان با رویکردهای مختلف نظری یا تئوریک به خانواده درمانی می باشد.

سرفصل دروس: ۳۲ ساعت

- نظریه آدلر
- نظریه میان نسلی بون
- نظریه ارتباطی ستیر
- دیدگاه میلان
- نظریه ساختاری مینوچین
- نظریه رفتاری
- نظریه رفتاری - شناختی
- رویکرد ارتباط شئی
- رویکردهای متمرکز بر حل مساله

برخی از منابع پیشنهادی:

مینوچین (۱۳۷۵). خانواده و خانواده درمانی (ترجمه ثنایی). تهران: امیرکبیر

جونز (۱۳۷۸). درمان سیستمهای خانواده (ترجمه رضاعی و سهامی). تهران: ارجمند

کارلسون، اسپری و لوئیس (۱۳۷۸). خانواده درمانی: تضمین درمان کارآمد (ترجمه نوایی نژاد). تهران: انجمن اولیاء و مربیان.

Mikesell, R. Lusterman, D.; McDannrel, S. (1998). Integrating family therapy: Handbook of family psychology and systems theory. Washington DC.: American Psychological association.

Minuchin, S.; Fishman, H. C. (1981). Family therapy technigues. Cambridge: Harvard University Press.

اصول و فنون خانواده درمانی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف اصلی این واحد درسی ارزیابی اصول مشترک خانواده درمانی، فرایند پذیرش، ارزیابی، برنامه ریزی و درمان در خانواده درمانی، روشها و فنون مشترک و عمومی خانواده درمانی به دانشجویان می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت

- اهداف خانواده درمانی
- ریشه های خانواده درمانی
- اصول خانواده درمانی
- مراحل و فرایند خانواده درمانی
- مصاحبه و پذیرش
- ارزشیابی روانی
- تعیین اهداف درمان
- تهیه طرح درمان
- مرور و پیگیری
- خاتمه درمان
- تصمیم گیری در مورد اینکه چه افرادی در درمان شرکت کنند و چگونه
- فنون و روشهای عمومی و مشترک در خانواده درمانی

برخی از منابع پیشنهادی:

Nichols, M. & Schwartz, R. (1998). Family therapy: Concepts and methods. Boston: Allyn and Bacon.

حقوق خانواده در ایران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری، ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف این واحد درسی آشنا کردن عملی دانشجویان با مسایل قانونی خانواده و کودک. نظام حقوق خانواده در ایران و بررسی آن از دیدگاهی روانشناختی می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- خانواده و حقوق آن
- ازدواج
- طلاق
- حقوق زنان
- سوء رفتار با زنان
- حقوق کودکان
- مسائل مربوط به غفلت، بی توجهی و سوء رفتار با کودکان
- مسایل روانی - عاطفی کودکان در خانواده های آشفته
- حضانت کودکان

برخی از منابع پیشنهادی:

کانونزبان، ناصر (۱۳۷۹). حقوق مدنی، خانواده. تهران: دادگستر.

صفایی، سید حسین؛ امامی، اسدالله (۱۳۷۹). مختصر حقوق خانواده. تهران: دادگستر.

محقق داماد، سید مصطفی (۱۳۷۹). بررسی فقهی حقوق خانواده. تهران: مرکز نشر علوم اسلامی.

کار، مهرانگیز (۱۳۷۹). پژوهشی در باره خشونت علیه زنان. تهران: روشنگران.

Raitt, F. E. & Zeedyk, M. S. (2000). The implicit relation of psychology and law. London: Routledge.

فرهنگ و خانواده

تعداد واحد، ۱

نوع واحد، نظری

پیشنیاز، ندارد

هدف: هدف این واحد درسی بررسی نقش و اهمیت فرهنگ در بررسی مسایل و مشکلات خانواده ها می باشد. در این درس توجه ویژه ای به فرهنگ ایرانی و ویژگیهای موثر آن در مطالعه، شناخت و درمان نظامهای خانواده، و نیز مساله تفاوتهای قومی در این زمینه اختصاص خواهد یافت.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت

- نقش و اهمیت فرهنگ در تحقیقات و مطالعات خانواده
- نقش فرهنگ در کاربرد تکنیکهای مداخله و درمان در خانواده
- کاربرد خانواده درمانی در جوامع چند فرهنگی
- قومیت ها و خانواده
- مهاجرت و خانواده (فرایندهای فرهنگ پذیری و فرهنگ زدایی)
- شکلهای خاص ازدواج و خانواده در ایران (ازدواج موقت، چند همسری، ...)
- ویژگیها و مشکلات خاص خانواده در ایران

برخی از منابع پیشنهادی:

- مظاهری، علی اکبر (۱۳۷۳). خانواده ایرانی در دوران پیش از اسلام. تهران: قطره.
- سعیدیان، عبدالحسین (۱۳۷۵). مردمان ایران. تهران: علم و زندگی.

- Ingoldsby, B. & Smith, S. (1995). Families in multicultural perspective. New York: Guilford.
- Ward, C., Bochner, S. & Furnham, A. (2001). Psychology of culture shock. Philadelphia: Rutledge.
- Squire, C. (2000). Culture in psychology. London: Rutledge.

آموزش والدین

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با نوع مشکلات، آسیبها و اختلالاتی است که در روابط والدین - کودک ممکن است بوجود آید، و نیز مسایل و مشکلات عمده ای که والدین در جهت کنترل و هدایت رفتار فرزندان در دوره های مختلف تحول و با در وضعیتهای خاصی که برخی از کودکان در آن فرار می گیرند، و نیز توانا کردن دانشجویان در مقابله و حل این مشکلات می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- بررسی مشکلات و آسیب شناسی روابط والد - کودک
- روشها و رویکردهای آموزش والدین در جهت کنترل رفتار کودکان
- روشها و رویکردهای آموزش والدین در جهت تصحیح روابط والد - کودک
- والدگری در دوره های مختلف تحول
 - نوزادی
 - نوجوانی
 - ترک خانواده
 - والدگری در شرایط خاص
 - دوقلوها
 - کودکان معلول و ناتوان
 - کودکان بیمار
 - کودکان مشکل
 - گروههای حمایت

برخی از منابع پیشنهادی:

Golombok, S. (2000). Parenting. London: Routledge.

Taffel, R. (2001). Getting through to difficult kids and parents: Niw York: Guilford.

Olshevski, J. L, Katz, A. D. & Knight, B. G. (1999). Stress reduction for caregivers.

Philadelphia: Brunner/Mazel.

مشاوره ازدواج

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با اصول و روشهای ارزیابی و ارایه پیش آگهی در انتخاب همسر، شیوه های آماده کردن جوانان برای ازدواج و نیز کمک به غنی سازی ازدواج و زندگی خانوادگی و زناشویی زوجها و خانواده ها می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- ضرورت و نقش مشاوره ازدواج
- اصول و راهبردهای مشاوره ازدواج در انتخاب همسر
- زمینه های ضروری در مشاوره ازدواج
- عوامل و مسایل خطرناک در ازدواج
- الگوها و رویکردهای آماده سازی جوانان برای ازدواج
- الگوها و رویکردهای غنی سازی زندگی خانوادگی و زناشویی زوجین

برخی از منابع پیشنهادی:

- Berger, R., Hannah, M. T. (1999). Preventive approaches in couple's therapy. Philadelphia: Brunner / Mazel.
- Copygrand, L. (2000). The marriage and family presentation guide. New York: Wiley.

کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف اصلی این واحد درسی توضیح و کاربرد الگوهای مختلف خانواده و زناشویی درمانی برای دانشجویان میباشد به شکلی که دانشجویان آمادگی کاربرد آنها را پیدا کنند.

با توجه به تنوع سرفصلهای این درس پیشنهاد می شود که اسناد مربوطه برحسب تخصص، تجربه و علایق شخصی، تنها روی دو یا چند زمینه از مباحث زیر متمرکز شود.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- خانواده درمانی های متمرکز بر رفتار
- درمان کوتاه مدت MRI
- خانواده درمانی ساختاری
- خانواده درمانی شناختی - رفتاری
- خانواده درمانی کنشی
- خانواده درمانی های متمرکز بر نظام باورها
- ایستمولوژی: مثبت گرایی
- خانواده درمانی سیستمی میلان
- خانواده درمانی های ساخت گرا
- درمانهای متمرکز بر حل مشکل
- خانواده درمانی های متمرکز بر زمینه
- خانواده درمانی دینامیک (روان تحلیل گری)
- خانواده درمانی چند نظامی
- درمانهای متمرکز بر دلبستگی

برخی از منابع پیشنهادی:

Carr. A. (2000). Family therapy. New York: Wiley.

Mikesell, R., Lusterman, D., McDannrel, S. (1998). Integrating family therapy: Handbook of family psychology and systems theory. Washington DC.: American Psychological Association.

Caucom, D., Epstein, N. (1990). Cognitive-Behavioral marital therapy. New York: Brunner / Mazel.

Culow. C. (2001). Adult attachment and couple psychotherapy. Philadelphia: Grunneltuldege.

کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ و احد عملی بالینی

پیشنیاز: کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۱)

هدف: هدف اصلی این واحد درسی توضیح و کاربرد انواع مختلف خانواده و زناشویی درمانی برای دانشجویان میباشد به شکلی که دانشجویان آمادگی کاربرد آنها را پیدا کنند.

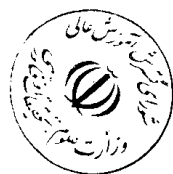
با توجه به تنوع سرفصلهای این درس پیشنهاد می شود که استاد مربوطه برحسب تخصص، تجربه و علائق شخصی، روی برخی از مباحث زیر متمرکز شود.

سرفصل دروس: ۱۲۸ ساعت

- میانجیگری خانواده
- گروه درمانی خانواده
- خانواده درمانی گسترده
- خانواده درمانی معنوی - مذهبی

برخی از منابع پیشنهادی:

- Beck, C., Sales, D. (2001). Family mediation: Facts, myths, and future prospects. Washington DC.: American Psychological Association.
- Walsh, F. (1999). Spritual resources in family therapy. New York: Guilford.

زوج درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف، هدف این درس توصیف و طبقه بندی مشکلات و اختلالات روابط زوجین و ارایه تکنیکها و روشهای مداخله و درمان این مشکلات می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- رویکردهای مختلف در طبقه بندی مشکلات زوجین
- ارتباط و آسیب شناسی ارتباط زوجین
- خشم و روابط زوجین
- افسردگی و روابط زوجین
- اضطراب و روابط زوجین
- والدگری و روابط زوجین
- شغل و روابط زوجین
- خویشاوندان و روابط زوجین
- معنویت و روابط زوجین

برخی از منابع پیشنهادی:

O'Leary, K. D., Heyman, R. E., Jongsma, A. E. (1998). The couples psychotherapy treatment planner. New York: Wiley.

Berg-Cross, L. (1997). Couples therapy. London: Sage.

Donovan, J. M. (1999). Short-term couple therapy. New York: Guilford Press.

Papp, P. (2000). Couples on the fault line. New York: Guilford Press.

خانواده درمانی با خانواده‌های دارای عضو معناد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: ۱ و احد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با مسایل و مشکلات ویژه‌ای که خانواده‌هایی که دارای عضو یا اعضای معناد هستند، تجربه می‌کنند، و نیز آماده کردن دانشجویان برای کاربرد تکنیکها و روشهای خانواده و زوج درمانی در این موقعیتها می‌باشد.

سرفصل دروس: ۶۸ ساعت عملی بالینی

- مشکلات و مسایل خاص خانواده‌های اعتیاد
- انواع اعتیاد و مسایل خاص هر کدام (وابستگی به مواد مخدر، الکلیسم و سایر انواع آن)
- عضو/ اعضای معناد (والدین، فرزندان)
- روشها و تکنیکهای کار با خانواده های اعتیاد

برخی از منابع پیشنهادی درس "خانواده درمانی خانواده اعتیاد"

Nichols, W. C., Pace-Nichols, M. A., Becvar, D. S. & Napier, A. (2000). Handbook of family development and intervention. New York: Wiley.

Fitzgerald, H. E., Lester, B. M., & Zuckerman, B. S. (2000). Children of addiction. New York: Routledge.

Brown, S., Lewis, V. (1999). The alcoholic family recovery. New York: Guilford Press.

Galanter, M. (1993). Network therapy for alcohol and drug abuse. New York: Guilford Press.

Edwards, G., Marshall, E. J., Cook, C. (1997). The treatment of drinking problems. Cambridge: Cambridge University Press.

خانواده درمانی با خانواده‌های دارای بیمار مزمن

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با مسایل و مشکلات ویژه‌ای که خانواده‌هایی که دارای عضو یا اعضای که واجد بیماری مزمن، صعب‌العلاج و یا غیرقابل درمان هستن، تجربه می‌کنند، و نیز آماده کردن دانشجویان برای کاربرد تکنیکها و روشهای خانواده و زوج درمانی در این موقعیتها می‌باشد.

سرفصل دروس: ۶۸ ساعت عملی بالینی

- مشکلات و مسایل خاص خانواده‌هایی که دارای عضوی با بیماری مزمن فیزیکی یا روانی هستند.
- مشکلات و مسایل خاص خانواده هایی که دارای عضوی با معلولیت جسمی - حکتی هستند.
- مشکلات و مسایل خاص خانواده‌هایی که دارای عضوی با معلولیت ذهنی هستند.
- روشها و تکنیکهای کار با خانواده های دارای عضو دارای بیماری مزمن یا معلولیت

برخی از منابع پیشنهادی درس "خانواده درمانی با خانواده‌های دارای بیمار مزمن":

Nichols, W. C., Pace-Nichols, M. A., Becvar, D. S. & Napier, A. (2000). Handbook of family development and intervention. New York: Wiley.

Aggleton, P., Hart, G. & Davis, P. (1999). Families and communities responding to Aids. London: UCL.

Guest, E. (2001). Children of Aids. London: Pluto Press.

خانواده درمانی برای مشکلات ساختاری و زمینه‌ای

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: ۱ و احد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با مسایل و مشکلات ویژه‌ای که خانواده‌هایی که به لحاظ ساختاری خارج از شکل معمول و شناخته شده خانواده می‌باشند، و نیز آماده کردن دانشجویان برای کاربرد تکنیکها و روشهای خانواده و زوج درمانی در این موقعیتها می‌باشد.

سرفصل دروس: ۶۸ ساعت عملی بالینی

- خانواده درمانی بارور
- خانواده درمانی با خانواده های تک سرپرست
- خانواده درمانی با خانواده های بی‌سرپرست
- خانواده درمانی با خانواده‌های طلاق

برخی از منابع پیشنهادی درس "خانواده درمانی برای مشکلات ساختاری و زمینه‌ای":

- Diamond, R., Kezur, P., Meyers, M., Scharf, C. N. & Weinschel, M. (1999). Couple therapy for infertility. New York: Guilford Press.
- Nichols, W. C., Pace-Nichols, M. A., Becvar, D. S. & Napier, A. (2000). Handbook of family development and intervention. New York: Wiley.
- Bradshaw, J. (1999). Absent fathers. London: Routledge.
- Burns, L. H. & Covington, S. N. (2000). Infertility conseling: A comprehensive handbook for clinicians. New Yourk: Purthenon.
- Kohon, G. (1999). The dead mother. London: Routledge.

خانواده درمانی با خانواده‌های سانحه دیده

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: ۱ و احد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با مسایل و مشکلات ویژه‌ای که خانواده‌هایی که با حوادث و سوانح طبیعی و غیرطبیعی روبرو شده‌اند مانند جنگ، سیل، زلزله ... تجربه می‌کنند، و نیز آماده کردن دانشجویان برای کاربرد تکنیکها و روشهای خانواده و زوج درمانی در این موقعیتها می‌باشد.

سرفصل دروس: ۶۸ ساعت عملی بالینی

- مشکلات و مسایل خاص خانواده های آسیب دیده از حوادث طبیعی (زلزله، سیل ...)
- مشکلات و مسایل خاص خانواده های جنگ زده
- روشها و تکنیکهای کار با خانواده های سانحه دیده
- خانواده درمانی با زوجها/ خانواده های سوگوار و داغدیده

برخی از منابع پیشنهادی درس "خانواده درمانی با خانواده‌های سانحه دیده":

- Nichols, W. C., Pace-Nichols, M. A., Becvar, D. S. & Napier, A. (2000). Handbook of family development and intervention. New York: Wiley.
- Shapiro, E. R. (1994). Grief as a family process. New Yourk: Guilford Press.
- Stroebe, H. & Strobe, S. (2001). Handbook of bereavement research. Washingto DC: American Psychological Press.
- Worden, J. W. (1996). Children of grief. New Yourk: Guilford Press.

خانواده درمانی متمرکز بر مشکلات کودکان و نوجوانان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این واحد درسی آماده کردن دانشجویان برای ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات و اختلالاتی است که کودکان در ارتباط با مسایل خانواده به آنها دچار شده و یا مشکلاتی که مستلزم دخالت در خانواده برای حل آنها می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- افسردگی، خودکشی و دیگر مشکلات عاطفی
- بزهکاری، خشونت و سایر مشکلات رفتاری
- مشکلات مربوط به مدرسه
- مشکلات ترک کردن خانه
- فزون تنودگی و اختلال کمبود توجه
- کودکانی که دچار فاجعه شده اند
- کودکان سوگوار
- کودکانی که مورد سوء رفتار قرار گرفته اند

برخی از منابع پیشنهادی:

- Micucci, J. A. (1998). *The adolescent in family therapy*. New York: Guilford.
- Gordon, N. S., ferberow, N. L. & Maida, C. A. (1999). *Children and disasters*. Philadelphia: Brunner / Mazel.
- Everett, C. A., everett, S. V. (1999). *Family therapy for ADHD*. New York: Guilford.
- Klein, C. A. (1998). *Family violence*. London: Rutledge.
- Lutzker, J. R., Bigelow, K. m. (2002). *Reducing child maltreatment*. New York: Guilford.
- Stroebe, M. S., stroebe, S. (2002). *Handbook of breavement resarch*. Washington DC.: American Psychological Association.

آسیب شناسی و درمان اختلالات جنسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: نظریه های خانواده درمانی، اصول و فنون خانواده درمانی

هدف: هدف این درس شناخت و تشخیص مشکلات و اختلالات روابط جنسی، پیامدهای آن در روابط زناشویی زوجین، و کاربرد تکنیکها و روشهای مداخله و درمان این اختلالات می باشد.

سرفصل دروس: ۱۶ ساعت نظری و ۶۴ ساعت عملی

- جنسیت در مردان و زنان
- جنسیت و خانواده
- توصیف، طبقه بندی و فراگیری شناسی اختلالات جنسی
- سبب شناسی و تحول اختلالات جنسی
- شیوه ها و فنون مداخله در درمان اختلالات جنسی
- توانایی جنسی سالمندان
- باروری و جنسیت

برخی از منابع پیشنهادی:

Szuchman, L., Muscarella, F. (2000). Psychological perspectives on human sexuality. New York: Wiley.

Howlton, K. (1993). Sex therapy: A practical guide. Oxford: Oxford University Press.

Yaffe, M., Fenwick, E. (1986). Sexual happiness for men: A practical approach. London: Dorling Kindersley.

Yaffe, M., Fenwick, E. (1986). Sexual happiness for women: A practical approach. London: Dorling Kindersley.

Schiavi, R. C. (1999). Aging and male sexuality. Cambridge: Cambridge University Press.

Andrews, G. (2001). Women's sexual health. London: bailliere Tindall.

Lieblum, S. & Rosen, R. (1989). Principles and practice of sex therapy. New York: Guilford.

گزارش مطالعات موردی (Case Report)

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: ۱ واحد عملی بالینی

پیشنیاز: کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۱)

هدف: هدف این واحد درسی ایجاد مهارت‌های لازم جهت تدوین و آرایه گزارش مشکلات زوج‌های مراجعه کننده، شیوه های درمانی اتخاذ شده و سیر درمان تا زمان آرایه گزارش می باشد.

سرفصل دروس: ۶۴ ساعت

در این درس هر یک از دانشجویان حداقل یک خانواده یا زوج دارای مشکل را انتخاب و کل فرایند درمان را از ارزیابی، تشخیص، اتخاذ شیوه های درمانی و فرایند درمان شخصا هدایت کرده سپس نتیجه فعالیت‌های خود را به طور مشروح آرایه کرده و در معرض ارزیابی و نقد و بررسی کلاس قرار میدهد.

پایان نامه

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: کاربرد الگوهای خانواده و زناشویی درمانی (۲)

هدف: هدف این واحد درسی طراحی و اجرای موفقیت آمیز یک پروژه تحقیقاتی در گستره مسایل خانواده درمانی، آسیب شناسی خانواده و بهداشت خانواده می باشد.

سرفصل دروس: ۱۳۶ ساعت

پروژه تحقیقاتی زیر نظر اساتید راهنما و مشاور و براساس ضوابط و آیین نامه های جاری دانشگاهها به اجرا در می آید.

روش تحقیق در روانشناسی بالینی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: هدف این درس آشنا کردن دانشجویان با روش تدوین و اجرای طرح پژوهشی در گستره روانشناسی بالینی می باشد. در این درس تاکید اصلی بر مسایل خاص روش شناختی در تحقیقات خانواده و شیوه های طراحی و اجرای تحقیقات علمی در زمینه مسایل مربوط به خانواده و خانواده درمانی است.

سرفصل دروس: ۳۲ ساعت نظری

- روشهای تحقیق کمی
- طراحی تحقیقات تجربی
- طراحی تحقیقات بالینی
- طراحی تحقیقات میدانی
- روشهای تحقیق کیفی
- روشها و فنون مشاهده
- تحلیل محتوی
- مطالعات موردی عمیق
- اصول و معیارهای اخلاقی در طراحی و اجرای تحقیقات روانشناختی
- روش تهیه پروپوزال یا طرح تحقیق
- شیوه گزارش نویسی در تحقیقات بالینی

برخی از منابع پیشنهادی:

صاحبی، علی (۱۳۸۲). روش تحقیق در روانشناسی بالینی. تهران: سمت.

بارکر، کریس؛ پیسترنگ، نانسی؛ الیوت، رابرت (ترجمه هامایاک آوادیس یانس و محمد رضا نیکخو). (۱۳۸۰). روشهای پژوهش در روانشناسی بالینی و مشاوره. تهران: سخن.

Kendal, P., Butcher, J. & Holmbeck, G. (1999). Handbook of research methods in clinical psychology. New York: Wiley.

Silverman, D. (2000). Doing Qualitative research. London: Sage.

اصول اخلاقی و حقوقی در کار با خانواده ها و کودکان

تعداد واحد، ۱

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با حقوق افراد، زوجها و کودکان در جریان فعالیتهای آموزشی، پژوهشی و درمانی.

سرفصل دروس، ۱۶ ساعت

- جایگاه 'موافقت' در کار با بزرگسالان
- جایگاه 'رضایت نامه' در کار با کودکان
- محرمانه بودن اطلاعات و محدوده های آن
- محدودیتهای ورود به حیطه های خصوصی زندگی افراد
- اجتناب یا عدم شرکت همسر یا والد در جریان درمان
- نحوه ارجاع فرد یا کودک به مراکز نگهداری یا درمانی از طریق مراجع ذیصلاح قانونی
- حق افراد، کودکان و خانواده ها در کناره گیری در هر مرحله از تحقیق یا درمان

برخی از منابع پیشنهادی:

صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) (۱۳۸۰). پیمان نامه حقوق کودک. تهران: مولف.

- Cohen, C. P. (1998). United Nations Convention on the Right of Children: Prospects for the Year 2000. *Loyola Poverty Law Journal*, 4, 3-8.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بشماره

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۳۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند براساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی، سه ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که درشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجویان، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سبانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبها را قبلاً گذرانده است، براساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن درسی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دانشیار عالی برنامه ریزی

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۴

شماره: ۷۳/۳۶۴۹

پیوست:

بیت‌المالی

جمهوری اسلامی ایران
ارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی، به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری روی برنامههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیر ضرور و ادغام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد. این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است. و به موجب آن مصوبات قبلی لغو می‌گردد.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد

۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد.)

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می‌تواند اختصاص به رساله داشته باشد.

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۷۴-۱۳۷۲ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز می‌توانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامه‌های جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحصیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای شورای عالی برنامه ریزی و جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به درجه اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد مرزهاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سیده حمده کاظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹